

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

Қорытындылай келе, география сабағында танымжорық ұйымдастыру қазіргі оқу үрдісінің құрамдас бөлігі болып табылады, оқу тәжірибесін байытады және оқушылардың дүниені терең түсінуіне шабыттандырады. Виртуалды турлардан далалық зерттеулерге дейінгі сан алуан әдістер теория мен практика үйлесімді үйлесетін бірегей білім беру кеңістігін жасайды. Далалық саяхаттар студенттерді өз бетінше зерттеуге, сыни ойлауды, коммуникативті дағдыларды және біздің әлемнің өзара байланысын жаһандық түсінуді дамытады. Шақырылған сарапшылардың қонақтық лекциялары және презентациялары бар жобалар географияның қазіргі қоғамдағы өзектілігін атап көрсете отырып, білім көкжиегін кеңейтеді. танымжорық география әлеміндегі қызықты шытырман оқиға ғана емес, сонымен бірге пәнге терең және тұрақты қызығушылықты дамытудың тиімді әдісі болып табылады. Осылайша, мұндай педагогикалық бағыттарды құру оқу үдерісін байытады, білім беру тәжірибесіне тың желді енгізеді және студенттерді әлемдік қауымдастықта белсенді рөлге дайындайды.[5]

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Методика обучения географии в средней школе под редакцией Л.М. Панчешниковой. Москва. Просвещение. 1983 г.
2. Орта мектептегі география сабағы. А.В. Даринский. М. Просвещение. 1984 ж.
3. Методика обучение географии в средней школе. Под редакцией А.Е. Бибик. М. Просвещение. 1982 г.
4. Учебные экскурсий по географии. Е.Я. Черникова. М. ПР. 1977г.
5. Применение компьютеров в преподавании географии. Л.М. Панчешникова. М. Просвещение. 1977 г.

ӘОЖ 372

ГЕОГРАФИЯ ПӘНІН ОҚЫТУДА ВИРТУАЛДЫ ЖӘНЕ ИНТЕРАКТИВТІ ТРЕНАЖЕРЛЕРДІ ҚОЛДАНУ МҮМКІНДІКТЕРІ

Турсенбаева Әспет Сакенқызы
aspettursenbaeva81@gmail.com

География педагогтерін даярлау ББ білім алушысы, Жаратылыстану ғылымдары факультеті,
Л.Н Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекші: М.Н. Мусабаева

Заман ағымына қарай күнделікті сабаққа видео, аудио қондырғылар мен теледидарды, компьютерді қолдану айтарлықтай нәтижелер беруде. Зерттеуіміз көрсеткендей, кез келген сабақта электрондық оқулықты пайдалану оқушылардың танымдық белсенділігін арттырып қана қоймай, логикалық ойлау жүйесін қалыптастыруға, шығармашылықпен еңбек етуіне жағдай жасайды. Сондықтан қазіргі ақпараттандыру қоғамында электрондық оқулықтарды пайдаланбай алға жылжу мүмкін емес.

Виртуалды шындыққа негізделген жаңа онлайн білім беру платформаларының дамуы мен танымал болуына ықпал ету үшін студенттердің дәстүрлі онлайн білім беру платформаларынан жаңа платформаларға көшуіне қандай факторлар әсер етті деген ой келеді. Бұл негізде технологиялар әртүрлі оқыту стильдеріне қолдау көрсетеді және оқыту мен оқу үдерістерін жеңілдетуге көмектеседі. Нақтырақ айтсақ, VR технологиясы оңтайлы виртуалды оқу кеңістіктерін жасауға мүмкіндік береді. Мұндай кеңістіктер уақыт пен кеңістіктің шектеулерінен құтылуға көмектесетін және адамдардың оқудағы қиялын және шығармашылығын айтарлықтай ынталандыратын жаңа көрнекі тәжірибелерді ұсынады [1]

Осыған орай, оқытушылар, әзірлеушілер және зерттеушілер VR-ды білім беру мақсаттарында пайдалануға үлкен қызығушылық танытуда. Соңғы жылдары жарияланған мақалалар зерттеудің осы саласына баса назар аударылып жатқанын көрсетеді. Қазіргі уақытта виртуалды шындық қоғамға таңсық ұғым емес, адамдар жалпы бұл терминді естігенде нақты бір жағдаяттарды елестете алады. Бұған себеп виртуалды шындық технологияларының ойын сауық саласында көптеп қолданылуы, әрине VR технологиялардың дамуына бұл бағыт өзінің зор үлесін қосты. Жалпы қоғам бұл технологияларды позитивті қабылдап және оң әсерін ескере отырып өзге де салаларда, соның ішінде білім беру саласында қолдана бастады. Бірақ, бұның барлығы бірден бола қойған жоқ, тарихтағы өзгерістеріне қарайтын болсақ виртуалды шындық технологияларының бірегей техникалық ерекшеліктеріне байланысты қолдану аясын біртіндеп кеңейтіп, білім беру саласына ене бастағанын көре аламыз. Тарихқа көз жүгітер болсақ, виртуалды шындық тұжырымдамасының салыстырмалы дамуы 1950 жылдардың аяғында басталды. Дегенмен де, нақты бастама 1980 жылдардың аяғында ғана болды, ал 1990 жылдары медицина, әскери салада, сондай-ақ ғылыми және технологиялық салаларда қолданысқа енгізілді. Айта кету керек, VR терминінің өзін тек 1987 жылы Герон Ланиер ойлап тапқан және енгізген. Білім беруде виртуалды шындықты пайдалану компьютерлік оқытудың қатар дамуымен артты. Виртуалды шындық қосымшаларының оң аспектілерін ескере отырып, бұл технологияны пайдалану білім беру саласында да тиімді деп саналады. 2000 жылы зерттеуші Алессандро Антониетти мен оның командасы жүргізген негізгі зерттеу виртуалды шындықтың оқуға пайдасы бар екенін дәлелдеді. Балаларға VR гарнитураларын қолдана отырып, күрделі кескіндеме бойынша виртуалды экскурсия жүргізілді және оның барлық аспектілерін зерттеуге рұқсат етілгеннен кейін, олар оны виртуалды экскурсия жүргізілмеген бақылау тобына қарағанда жақсы сипаттай алды. Заманауи білім беру тек білім беруді ғана емес, сонымен қатар оқушылардың қызығушылығын тудырып, оқу процесін интерактивті және тартымды ету міндетін қойып отыр.

Осы тұрғыда өткізген 10-сынып оқушылары үшін География пәні бойынша виртуалды және интерактивті тренажерларды қолданудың маңызы ерекше болды. Виртуалды және интерактивті тренажерлар студенттерге зерттелетін материалға терең бойлау, географиялық объектілермен және құбылыстармен әрекеттесу және виртуалды экскурсиялар мен практикалық тапсырмалар арқылы тәжірибесін кеңейту үшін бірегей мүмкіндік береді. Мұндай тренажерларды қолданудың басты артықшылықтарының бірі – географиялық деректерді визуализациялау мүмкіндігі. Мен сабақта интерактивті карталар мен географиялық модельдерді пайдалана отырып, жаһандық климаттық аймақтарды, табиғи ресурстардың таралуын, демографиялық процестерді және т.б. сұрақтар бойынша сабақ түсіндірдім. Бұл оларға әртүрлі географиялық құбылыстар мен процестердің себептері мен салдарын жақсы түсінуге мүмкіндік берді. Сонымен қатар, виртуалды тренажерлар әдеттегі сынып жағдайында орындау қиын немесе мүмкін емес болуы мүмкін әртүрлі оқу эксперименттері мен барлауларға мүмкіндік береді. Мысалы, берілген арнайы тапсырмада оқушы климаттың өзгеруінің өсімдіктердің таралуына әсерін арнайы модельдеу арқылы зерттей алады немесе виртуалды модельдер арқылы табиғи апаттардың салдарын талдай алады. Сонымен қатар, виртуалды тренажерлар студенттерге цифрлық дағдылар мен құзыреттерді дамытуға да көмектеседі. Интерактивті карталармен жұмыс істеу, мәліметтерді талдау және компьютерлік бағдарламалармен әрекеттесу олардың ақпараттық кеңістікте шарлауды және заманауи технологияларды тиімді пайдалана білуді талап етеді.

Қорытындылай келе, виртуалды және интерактивті тренажерларды пайдалану оқушылар үшін оқу процесін қызықты және қызықты етеді. Виртуалды кеңістікке ену мүмкіндігі, планетаның әртүрлі бөліктеріне экскурсиялар және интерактивті есептерді шешу география сабақтарын есте қаларлық және оқушылар үшін ынталандырады. Сонымен, 10-сыныпта мектептегі география пәнінде виртуалды және интерактивті тренажерларды қолдану оқу-тәрбие үрдісін жаңа мүмкіндіктер мен әдістермен байытып қана қоймай, сонымен қатар оқушылардың оқу материалын тереңірек және тиімді меңгеруіне ықпал етеді. Қазіргі заманда жастарға ақпараттық технологиямен байланысты әлемдік стандартқа сай мүдделі жаңа білім

беру өте-мөте қажет – жас ұрпаққа білім беру жолында ақпараттық технологияны оқу үдерісіне оңтайландыру мен тиімділігін арттырудың маңызы зор. Бәсекеге қабілетті болу тікелей білімге байланысты.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қожамқұлова Ж.Ж. «Жаңа ақпараттық педагогикалық технологиялар». Алматы, 2013.
2. Burdea G.C., Coiffet P. Virtual Reality Technology. Уайли. – 2017 ж.
3. Başaran F. Педагог кандидаттарының білім беруде виртуалды шындықты пайдалану туралы көзқарастары.
4. Олмедо Р., Гектор. Виртуалдылық континуумының соңғы жағдайы. Procedia информатика. – 2013. –Р.261–270.
5. Lowood, H. E. 2015. Виртуалды шындық (VR) Britannica Online энциклопедиясы. Консультационное ел 12. –2015. – Б.33.
6. Антониетти, Алессандро Раци, Кьяра Имперо, Эрнесто Сакко, Марко. Виртуалды өкілдік

ӘОЖ 376

ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ БАР ОҚУШЫЛАРДЫ ГЕОГРАФИЯ САБАҚТАРЫНДА ОЙЫН ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫН ҚОЛДАНА ОТЫРЫП ОҚЫТУ

Тусупбекова Алтынай Бауыржановна

tusupbekova98@inbox.ru

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ Жаратылыстану ғылымдары факультеті

7М01524 ББ 2 курс магистранты, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі: Қ.М. Сагинов

Біздің білім беру ұйымында нормасы бар оқушылармен қатар мүмкіндігі шектеулі және ерекше білім беруді қажет ететін балалар оқиды. Менің география мұғалімі ретіндегі жұмысымның мақсаты – ерекше білім беру қажеттіліктері бар оқушылар үшін қолайлы оқу ортасын дамыту және құру.

Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттерді шешу қажет:

- сабақта табысты болу жағдайын жасау,
- география сабағында ойын әдістерін таңдау;
- сабақ бойы оқытылатын материалға қызығушылықты сақтауға мүмкіндік беретін

дидактикалық материалды әзірлеу және таңдау.

Ақыл-ойы бұзылған оқушылар үшін академиялық және практикалық дағдыларды меңгеру үлкен қиындық болып табылады. Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру, сабақта белсенді жұмыс істеу үшін оқушыларға орындалатын тапсырмаларды қою қажет. Сабаққа сәттілік пен мотивация жағдайы олардың танымдық белсенділігін ынталандырып, өзін-өзі бағалауды арттырады. Орындау үшін сандық ойындар мен ойынға негізделген модельдеулерді пайдалану белгілі бір оқу нәтижелері осы дағдыларды қабылдауда жақсы делдал бола алады. Жұмыстың мақсаты – осы саладағы соңғы зерттеулерге шолу жасай отырып, интеллектуалдық дамуында ауытқулары бар студенттерге арналған цифрлық ойындар саласын көрсету. Ойындарды, ойын жағдаяттарын дидактикалық мақсатта пайдалану ерекше білім беру қажеттіліктері бар баланы дамытудың, оның танымдық, эмоционалдық-еріктік, мотивациялық салаларын түзетудің өнімді құралы болып табылады. Сондықтан ақыл-ойы бұзылған оқушыларды оқытуда географиялық дидактикалық ойындар мен жаттығуларды қолданудың теориялық және практикалық аспектілерін зерттеудің маңызы